

Det kongelige Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartement

PM 2012-25

Nye bestemmelser om leie av arbeidstakere

Dato: 18.12.2012

Til: Statsforvaltningen og Riksrevisjonen

Gjelder: Statens personalhåndbok pkt. [2.16](#)

1. Bakgrunn for endringene

Bestemmelser om leie av arbeidstakere ble gitt i tjenestemannsloven med virkning fra 1. juli 2000. Som en følge av implementering av Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/104/EF om vikararbeid er det nå gitt flere nye lovbestemmelser. Dette omfatter likebehandling av arbeidstakere som er utleid fra bemanningsforetak samt en rekke tiltak for å sikre etterlevelse av dette. I tillegg er det gjort enkelte endringer for å avklare, presisere eller understøtte allerede gjeldende regler om ut- og innleie av arbeidskraft. Bestemmelsen om innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie, er ikke endret, men flyttet fra § 3B til § 3E. Forarbeider til de nye reglene er Prop. 74 L (2011-2012) og Innst. 326 L (2011-2012).

2. Generelle endringer

Samtidig med endringene i tjenestemannsloven er arbeidsmiljøloven og en bestemmelse i ferieloven endret. To av de nye bestemmelsene i arbeidsmiljøloven vil også få anvendelse i staten, og gjelder generelt for innleide arbeidstakere. Dette gjelder for det første tilføyelsen i § 2-2 første ledd om at arbeidsgiver plikter å sørge for at innleid arbeidstakers arbeidstid er i samsvar med bestemmelsen i arbeidsmiljøloven kapittel 10 om arbeidstid. Dessuten tilføyelsen i § 14-1 om at også innleid arbeidstaker skal informeres om ledige stillinger i virksomheten. Denne endringen medfører at en innleid arbeidstaker vil kunne søke ledige stillinger som bare blir kunngjort internt i den statlige virksomheten, noe som ikke har vært tilfelle tidligere. Det har vanligvis blitt lagt til grunn at det bare er ansatte (faste og midlertidige) i den statlige virksomheten som har kunnet søke på ledige stillinger som bare kunngjøres internt.

3. Endringene i tjenestemannsloven

De nye bestemmelsene i tjenestemannsloven §§ 3B – 3D omfatter innleie fra virksomhet som har til formål å drive utleie. Det vil si virksomheter som vanligvis omtales som vikarbyråer eller bemanningsforetak. Bestemmelsene retter seg både mot innleievirksomheter, bemanningsforetak, innleide arbeidstakere og tillitsvalgte. Vilkårene for å kunne benytte slik arbeidskraft er de samme som tidligere, jfr. lovens § 3A.

I § 3B er vikarbyrådirektivets prinsipp om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår ved utleie fra bemanningsforetak fastslått. Paragrafens nr. 1 pålegger bemanningsforetaket å sørge for at utleid arbeidstaker minst sikres de vilkår som ville kommet til anvendelse dersom arbeidstaker hadde vært ansatt hos innleier for å utføre samme arbeid. Dette omfatter arbeidstidens lengde og plassering, overtidsarbeid, varighet og plassering av pauser og hvileperioder, nattarbeid, feriefritid, feriepenger, fridager og godtgjøring på slike dager samt lønn og utgiftsdekning.

For statlige virksomheter er det viktig å merke seg at paragrafens nr. 2 fastsetter at innleid arbeidstaker skal ha samme tilgang til felles goder og tjenester hos innleier som virksomhetens egne arbeidstakere, med mindre objektive grunner tilsier noe annet. Dette medfører at innleid arbeidstaker skal gis adgang til arbeidsplassens kollektive fasiliteter som kantine, barnehage m.m.

Det er åpnet for at det kan inngås sentral tariffavtale om unntak fra regelen om likebehandling i denne paragrafen.

Ny § 3C fastsetter at ved innleie av arbeidstakere skal innleier gi bemanningsforetaket de opplysninger som er nødvendige for at bemanningsforetaket skal kunne ivareta kravet om likebehandling i § 3B. Bemanningsforetaket har videre en viss opplysnings- og dokumentasjonsplikt overfor den innleide, etter forespørsel. Innleier skal dokumentere hvilke lønns- og arbeidsvilkår som er avtalt mellom innleid arbeidstaker og den innleides arbeidsgiver, når tillitsvalgt hos innleier ber om det. Dette gjelder opplysninger som nevnt i lovens § 3B nr. 1. Bemanningsforetak, innleier og tillitsvalgte har taushetsplikt om opplysningene, og opplysningene kan bare benyttes til å sikre eller undersøke overholdelse av kravet om likebehandling i § 3B eller til å oppfylle plikter etter bestemmelsen.

Virksomheter som leier inn arbeidstakere fra bemanningsforetak, hefter etter § 3D på samme måte som en selvskyldnerkausionist for utbetaling av lønn, feriepenger og eventuell annen godtgjøring etter kravet om likebehandling i § 3B. Solidaransvaret inntrer så snart arbeidstakers krav er misligholdt. Innleievirksomheten blir også ansvarlig for feriepenger opptjent i tilknytning til det misligholdte kravet, selv om dette ennå ikke skulle være forfalt overfor arbeidsgiver. Der solidaransvarlig innleier utbetaler arbeidsvederlag til innleid arbeidstaker i medhold av § 3D, utbetales feriepenger av arbeidsvederlaget samtidig, se ferieloven § 11 nr. 6 annet punktum. Solidaransvarlig kan kreve regress av arbeidstakerens arbeidsgiver.

Arbeidstaker må fremme skriftlig krav overfor innleievirksomheten senest innen tre måneder etter kravets forfallsdato. Solidaransvarlig skal betale kravet innen tre uker etter at kravet er kommet frem. Solidaransvaret gjelder ikke når det er åpnet konkurs i bemanningsforetaket.

4. Virkningstidspunkt

Endringene i tjenestemannsloven som er omtalt ovenfor trer i kraft fra 1. januar 2013, med unntak av ny § 3D om solidaransvar for innleier som trer i kraft fra 1. juli 2013.

5. Bestemmelser om innleie i hovedtariffavtalen

I tillegg til det som er nevnt ovenfor, er det med virkning fra 1. januar 2013 også fastsatt nye bestemmelser om innleie fra virksomhet som har til formål å drive utleie (bemanningsforetak) i hovedtariffavtalens pkt. [5.10](#). Vi viser til dette punktet.

6. Generelt

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet minner videre om at arbeidstakere i staten som hovedregel skal ansettes fast i virksomheten. Innleie skal under ingen omstendighet strekke seg ut over fire år. Innleie i staten kan bare gjøres til tjenestemannstillinger (ikke embeter) og bare til stillinger hvor ikke Kongen i statsråd ansetter.

Avslutningsvis viser vi til en mer omfattende omtale av bestemmelsene om innleie av arbeidstakere i Statens personalthåndbok pkt. [2.16](#).

Etter fullmakt

Merethe Foss Liverud
statens personaldirektør

Yvonne Larssen
avdelingsdirektør

Saksbehandler:

Espen Gaard, tlf. 22244833

Arbeidsgiverpolitisk avdeling, tlf. 22244801